

ŞİMDİ
SİĞINAK İÇİN

DAYAĞA KARŞI
KADIN DAYANIŞMASI
KAMPANYASI

ŞİMDİ SİĞINAK İÇİN

İstanbul - Ekim 1989

ŞİMDİ SİĞİNAK İÇİN

Baskı: Ayhan Basımevi

K. Yayınları
Barbaros Bulvarı
Hüsnü Savman Sok. 12/3
Beşiktaş - İstanbul

İÇİNDEKİLER

Önsöz

Birinci Bölüm

- Kampanya'nın Öyküsü
- Ne dediler?
- Basından

İkinci Bölüm

- Neden Kadın Sığınağı?
- a) Projenin amacı
- b) Yurtdışında sığınaklar ve iki sığınak örneği
- c) Dayanışma ağlarımıza acil barınma talebiyle yapılan başvurulardan birkaç örnek
- d) Kadın sığınağı'nı kurarken önem verdiğimiz noktalar

Üçüncü Bölüm

- Sığınağın iç işleyişi
- Sığınakta sunmayı amaçladığımız hizmetler

Önsöz

Merhaba

Dayağa Karşı Kadın Dayanışması Kampanyası'nda yürüyüş, şenlik, dayanışma ağları derken, uzun süredir düşlediğimiz Kadın Sığınağı'nı kurma aşamasına geldik. Bugüne dek yaşadığımız deneyimler, bize başvuran kadınların en acil talebinin dayakla karşılaştıkları ortamdaki uzaklaşarak, sığınacakları bir yer olduğunu gösterdi. Bundan hareketle Kadın Sığınağı projesini oluşturduk.

Bir pilot çalışma olan bu proje, şimdilik hergün için 20 kadın ve 40 çocuğu barındırmayı amaçlıyor.

Elinizdeki kitapçığın üçüncü bölümünde ayrıntılarıyla açıkladığımız etkinlikleri okuyunca göreceğiniz gibi, böyle bir sığınanın işletme maliyeti oldukça yüksek ve çok sayıda kadının birlikte çalışmasını gerektiriyor.

Bu nedenle, şiddete maruz kalan kadınlarla dayanışmak isteyen herkesi bizlerle bağlantı kurmaya çağırıyor, desteklerinizi bekliyoruz.

Şimdi Sığınak için!

Kadınlar Dayağa Karşı Dayanışmaya

Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakıf Merkezi 3.Kasım.1990 tarihinde açılmıştır. Sadece gönüllü bağışlarla varlığını sürdüren Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfına değerli yardımlarınızı bekleriz.

Adresimiz / Telefonumuz: Fransız Hastanesi Sk. Özbekir İşhanı
D=2 Harbiye-İstanbul 148 60 85

Banka Hesap No : Vakıflar Bankası Harbiye Şb. 2004166

BİRİNCİ BÖLÜM

KAMPANYA'NIN ÖYKÜSÜ

Herşey 1987 yılının Şubat ayında başladı... Çankırı'da bir yargıç, dayak yediği için boşanmak isteyen bir kadının talebini "kadının sırtından sopayı, karnından sıpayı eksik etmemek gerek" vecizesini (!) öne sürerek reddetmişti. Baro dergisinin "İlginç kararlar" bölümünde okuduğumuz bu karar bizi öfkeliendirdi. Bize sıpaya ve sopayı layık gören bu erkek yargıç, bütün kadınları aşağılayan bir gerekçeyi karara yazdırarak, boşanma talebini reddetme hakkını kendinde görebiliyordu.

Postane önünde uzun kuyruklar oluşturarak yargıcı protesto eden telgraflar çektik; Adliye'ye giderek dava dilekçeleri verdik, ama hukuk sistemimiz bizi bu kararın "muhabatı" saymadı. Böylece, dayacağı "bizzat" yemedikçe karışmaya hakkımız olmadığı anlatıldıysa bile, biz bundan sonra da birçok olaya "karışmak"tan kendimizi alamadık.

Kampanya o günden başlayarak daha çok kadının katılımıyla giderek genişledi. Ve heyecanla süren çeşitli tartışma toplantıları sonunda dayacağı protesto eden bir yürüyüş yapmaya karar verdik. Amacımız, kadınların dövülmesinin "normal" karşılandığı bu toplumda dayağın meşruluğunu sorgulamak, karşı çıkmaktı. İlk kez yapılacak böyle bir yürüyüşe katılan kadın sayısı az da olsa protestomuzu duyurmalı, sesimizi çıkarmalıyız diye düşünüyorduk.

Ama 17 Mayıs 1987'de Kadıköy'de Yoğurtçu Parkı'nda toplandığımızda, katılım umduğumuzun çok üzerindeydi. 2.500 kadın, sloganlarımız ve şarkılarımızla yürüdük; birçok kadın evlerinin pencerelerinden alkışları ile destek oldular.

İlk kez kendi taleplerimiz için yürümenin coşkusu, bizi kampanyayı genişleterek sürdürme konusunda yöreklendirdi. Kamuoyunun ilgisini ve en önemlisi kadınları dayanışmaya çekmek için, dayak yemiş kadınların tanıklıklarına dayanan bir kitap yayınlamaya ve gerekli fonu da bir şenlik düzenleyerek toplamaya karar verdik. 4 Ekim 1987'de Edirnekapı'da Kariye müzesinin bahçesinde yapılan ve gün boyu süren şenliğe 2.000'den fazla izleyici katıldı, tartıştı, tanıştı; dia gösterisi izledi, şarkılar söyledi.

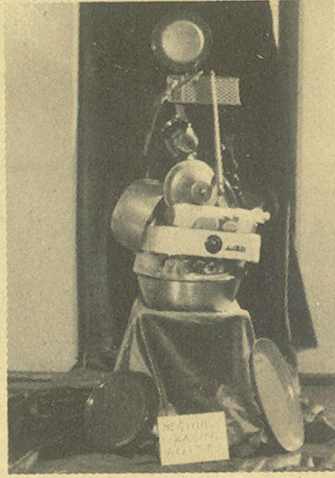
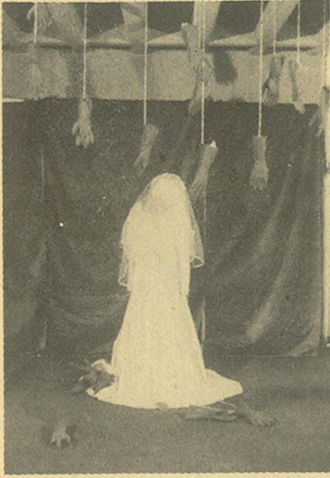
Aynı yıl Kasım ayında yapılan Tüyap kitap fuarına katılarak "Dayağa Karşı Dayanışma" standını kurduk. Fuar süresince yaptığımız "sizce dayağa karşı bir kampanya gerekli mi gereksiz mi?" anketi çok ilgi gördü. Anketten yaptığımız bazı seçmeleri ileriki sayfalarda okuyabilirsiniz.

8 Mart 1988'de çıkan ve 9 kişilik bir yazı kurulunun kolektif bir biçimde hazırladığı **Bağır! Herkes Duy-sun!** adlı kitabımız, bize sözlü ya da yazılı olarak tanıklıklarını dile getiren dayak yemiş, şiddete maruz kalmış 30 kadının öyküsüne dayanarak, aile içi dayağın nedenlerini ortaya koymayı amaçlıyordu.

1988'de 8 Mart Dünya Kadınlar Günü dolayısıyla İstanbul reklamevi'nde "Geçici Modern Kadın Müzesi" adını verdiğimiz bir müze açtık. Amacımız, hergün yaptığımız ve sıradan sayılarak küçümsenen ev işleriyle, gizli yaşamaya zorlandığımız regl vs. gibi kadınlık durumlarını yabancılaştırıcı bir biçimde sunarak, izle-

ycileri bunlar üzerinde düşünmeye zorlamaktı. Müze esas olarak bir 8 Mart kutlaması olmakla birlikte, kampanyamızın standında tanıtım faaliyetimizi sürdürdük.

1988 yılı yaz aylarında birçok kadının katkılarıyla oluşan dayanışma ağlarını oluşturarak, başvuran kadınların avukat, doktor, bir süre kalacak yer ve sınırlı maddi yardım taleplerini daha düzenli ve örgütlü bir biçimde karşılamayı amaçladık. Ancak başvuran kadınların şiddete maruz kaldıkları ortamdan uzaklaşmak isteğiyle barınacak yer talep etmeleri ve bizim bu talebe yal-

nızca kendi olanaklarımızla uzun süreli olarak cevap veremememiz bir kadın sığınağının gerekliliğini somut olarak gösteriyordu.

Böylelikle başka ülkelerdeki deneyleri de gözönüne alarak bu kitapta tanıtacağımız "kadın sığınağı" projesini oluşturduk. Biz kadınlar ve siz kadınların öncelikle gönüllü dayanışmasıyla işletmeyi düşündüğümüz bu sığınak için gerekli binayı da, kadın belediye başkanı olduğu için başvurmayı anlamlı bulduğumuz Fatma Girik'e, Eylül 1989'da resmi başvurumuzu yaparak, Şişli belediyesinden istedik. Maddi olanaklarımızı sürekli kılabilmek için yürüttüğümüz vakıf kurma çalışmaları devam ediyor. Ayrıca yurt içinden ve dışından kişi ve kuruluşlara destek çağrısında bulunduk, buluyoruz.

Kadınsak, herbirimiz dayanın meşru sayıldığı bu dünyada şiddetli yüzyüzeyiz. Mücadelemizle bu tehtidi ortadan kaldırmak ve bir değil birden çok sığınma evi için dayanışmamız çok önemli.

**Kadınlar Dayağa Karşı Dayanışmaya!
Şimdi Sığınak İçin!**

NE DEDİLER?

NE DEDİLER?

1987-1988 yılları Kasım Aylarında Tüyap Kitap Fuarı standında yaptığımız "dayağa karşı bir kampanya gerekli mi gereksiz mi? Ne dersiniz? " anketine 611 kişi yanıt verdi. Bunlardan 364'ü kadın, 247'si erkekti. Kadınların 351'i kampanyanın gerekli olduğunu belirtmiş, bazıları da yorumlarını eklemişlerdi.

Aşağıda bazı yanıtlardan örnekleri sunuyoruz.

Kadınlar, Erkekler!
Dayağa karşı kampanyaya
hakkında görüş bildirin.

DAYAĞA KARŞI
KAMPANYA

GEYERLİ Mİ
GEYERSİZ Mİ

Evlü değilim.

Ama ileride annem
ve ablalarım gibi
dayak yemek iste-
miyorum. Geleceğe
umutla bakmamı sağ-
layan bu hareketi baş-
latan ve sürdürenlere
teşekkürler. ESRA

TADİKİ DESTEKLİYORUM
ÜSTELİK BEN
DAYAĞA VE DAYAK
ATANLARIN OLURUNA
İNANAMAM BİLE
HER ZAMAN
YANINIZDAYIM

Elbette gerekli
Her zaman si-
zinde berabe-
rim.
Onları yene-
ceğiz.

Piçdem

Dayağa
Kesinlikle
Hayır

En önemli sorunlardan
biri olsa da salt dayak
üzerine yoğunlaşmış bir
kampanya ne derere yarar-
lı olur, şüphe götürür (benim).
Ama yine de en aundan
bir başlangıç olması aci-
sından olumlu.
Önemli bir eksiklik.

Daha
etkili
olmak üzere
devam
etmeli

Gerekli,
ama yetersiz
Sesinizi daha
yüksek ve sık
duymak istiyoruz.

♀ ♂
Kadınlar, Erkekler!
Dayağa Karşı kampanya
hakkında görüş bildirin.

DAYAĞA KARŞI
KAMPANYA

GEREKLİ Mİ
GEREKSİZ Mİ

Aslında dayak,
hiç bir insan için
normal değildir,
Fakat kadın olsun
erkek olsun bazı
insanlar özel-
likle kadınlar
zaman
zaman dayağı
hakederler.

Ali

Hareketinizi
destekli-
yorum.

Bulent

şkeşi burnunda bir ♂

Kampanya
Gerekli

Yemeyin sizde

Bence, çok
gerekli
VE SAĞMA
TALAT

13. 11. 1988

Lütfen kendi hesabınıza biraz
düşünün. Şu anda hiç şuur-
lu (İslami bilen ve uygulayan,
yani sadece nüfus kâğıdı müs-
lûmanı olmayan) bir müslûman
hanımın dayağa karşı aranıza
geldiğini, bırakın size katıl-
masını böyle bir şeyden bah-
settiğini duydunuz mu?
Gerek bu dünya gerek ebedî
dünya için lütfen İslâmî
öğrenin.

BASINDAN BASINDAN BASINDAN...

SİĞINMA EVİ AÇILIYOR.

28 Ağustos Pazartesi günü davağa karşı kampanyasına bağlı bir grup kadın bir arada Belediye Başkanı Fatma Girik'e başvurdu.

Senlik

Dayağa karşı el ele

GEÇEN ayın en önemli konularından biri, bir grup kadın...

Pazar Günü Kadınların Dayanışma Faaliyetleri ne olabilir? Buluştu, Şampanya, Çocuk bakımı, Bir şey dünü, Çocu, Modern Kadın Müzelerinde Kaldı, Bir köye

DİZİ YAZILAR

TOPLUMUMUZA SİDDET EGEMEN.
KADINLARA YÖNELİK SİDDET ÜZERİNDE
BU GÜN DAHA RAHAT
KONUSABİLMEMİZ SON YILLARDAKİ
FEMİNİST HAREKETİN SONUCU

DAYAĞA KARŞI DAYANIŞMA KAMPANYASINDA

KADIN SİĞINAĞI

Yazan: ZEYNEP ORAL

YAŞAM / İLK KADİNEVİ KURULUYOR

2 yıldır "Dayağa Karşı Dayanışma" kampanyası yürüten çeşitli kadın grupları Türkiye'de ilk kez gerçekleşecek olan "kadinevi" projesi için Şişli Belediye Başkanı Fatma Girik'e başvurdu.

BASINDAN BASINDAN BASINDAN...

8 çocuk annesi talihsiz Fatma
Ali Duman kocası tarafından acımasızca döğandıktan sonra kaldığı
evde emeliyle alını. Ancak doktorlar gang kadının barmundan ve ab-
zından kopan parçaların yerine dikilmesinin mümkün olmadığını söylediler.

**"Boşanmam" dedi
bu hale geldi**

**Koca dayağından kaçmak
için kendini balkondan attı**

Hastaneye annesi getirdi

...na dayanmayı, kendini üçüncü kat bal-
... kadını hastaneye yetiştiren ann-
■ (Ayd)

**Dayağa
isyan**

Üzerine bürünerek "kendimi
yıkadım" tencidi savuran iki çö-
çük annesi mahalleli ayaya kaldırdı.
...n yapıldığı Beğda Özbek polise ve İtfal-
... 2 saatte bulduğunu iddia etti.

**Dostunu
döverek öldürdü**

... çok miktarda alkol alıp... Abdul-
... Boşan... ile...

ÖZESİNİ BULDUĞU: Duman yitiretilen
... olarak birlikte yaşadığı arkadaşları Abdul-
... Boşan (Özta) tarafından dövülerek öldü-
düğü iddia edilen Şahin'in Karabulut'un
... sedî postaları tarafından yerdeki hal üzerine
... kantin içinde bulundu.
20.6.81. Gama

İKİNCİ BÖLÜM

NEDEN KADIN SIĞINAĞI?

Okuyacağınız proje, Eylül 89'da belediyeye sunduğumuz ayrıntılı projenin bir özeti. İşletme giderleri, finansman vb. konularının ele alındığı bölümü miktarlarda değişiklik yapılması gerekebileceğinden sizlere aktarmıyoruz. Buna karşın projenin amacı, sığınanın nasıl işletileceği, yurtdışı örnekleri gibi bölümleri tartışmaların başlaması ve gelecekte yaygınlaşacağını umduğumuz sığınaklara örnek oluşturacağı düşüncesiyle özetleyerek aktarıyoruz.

a) Projenin amacı

Biz kadınların, cinsiyetimiz nedeniyle karşılaştığımız çok yönlü şiddet biçimlerinden birisi de "aile içi dayak". Bugüne kadar gerek çevremizdeki, gerek çağrılarımıza ses vererek kampanyamıza başvuran kadınların yaşadıkları, aile içi dayağın, aslında bilinenden çok daha yaygın olduğunu bize gösterdi. Örneğin bir araştırma evli kadınların 1/3 nün dayak yediğini saptamış. Bir başka araştırmaya göre ise, kocasına itaatsizlik eden kadının dövülebileceğini düşünen erkeklerin oranı %45.

Evet aile içi dayak çok yaygın ve yaygın olmasının yanısıra meşru sayılmakta. Yani sokakta karşılaşabileceğiniz bir saldırıyı birçok kişi olumlamayacak ve müdahale edebilecekken, aynı saldırı evde yaşandığında müdahale eden kimse olmayacaktır çevrenizde. Çünkü bu durumda maruz kalınan dayak, özel hayat sayılarak, dokunulmazlığı olduğu düşünülen ve yasalarca da reisi erkek olan aile içinde yaşanmaktadır.

Geçimi için çoğunlukla kocası ya da babası olan erke-

ğın eline bakan, bir meslek ve işten yoksun bulunan kadınlar, erkeğin kadın üzerinde kurduğu egemenliği sürdürmekten başka hiçbir temel nedeni olmayan ve sıradan herhangi bir gerekçeyle yaşanabilen dayak karşısında çaresiz kalırlar. Evi terkedemez, boşanmayı göze alamaz ve dayak yediklerini açığa vuramazlar. Meslek sahibi olan kadınlar için de durum farklı değildir aslında. Aile içi dayağın bu denli meşru sayıldığı ve sorgulanmadığı toplumda yalnızca meslek sahibi olmak, sesini duyurma olanağını vermez her zaman ve sessizlik devam eder. Üstelik dayak atan erkekler, egemenlik ve meşruluk kalkanına dayanarak hiçbir suçluluk duymadığı halde, çoğu zaman suçluluk duyan, utanan bizler oluruz.

Ancak bu bir mahkumiyet olmamalıdır ve nitekim böyle olmaktadır çıkartılabilir. Örneğin, Kadın dayanışması temelinde yurtdışında birçok ülkede oluşan kadın hareketleri, erkek egemenliğine karşı uzun yıllardır verdikleri mücadelelerle önemli kazanımlar elde ettiler Bu egemenliğin evrensel bir sonucu olan dayığa karşı önemli adımlar atarak, S.O.S ağları kurdular ve sığınaklar oluşturdular.

Türkiyede de dayığı gizlendiği ve görmezlikten geldiği yerden gün ışığına çıkaranlar feminist kadınlar oldu. Dayanışmayla sesimizi yükseltebileceğimizi ve dayığın meşruluğunu kırma konusunda önemli adımlar atabileceğimizi gördük. Ancak bunun da ötesinde, dayaktan korunmak için alınan önlemler içinde en dolaysız ve hemen başvurulabilecek çözümün bir kadın sığınağı olduğu gerçeği bizleri biran önce bu yolda adımlar atmaya yöneltti ve sığınak projesini hazırladık.

Evet belki bütün kadınlar dayak yemiyor ama bu, bütün kadınların yalnızca kadın oldukları için dayak tehdidi altında oldukları gerçeğini değiştirmiyor. Hem de hiç azımsanmayacak bir tehdit bu.

Amacımız, erkeklerin egemenliğinin her an şiddete dönüştüğü ve kadınların dayağı kabullenmeye zorlandığı bu toplumda, dövülen kadına yalnız olmadığını göstermek, direnmesine yardımcı olmak, dayak sorununun birimizin değil hepimizin sorunu olduğunu ortaya koymak. Bu nedenle, sığınağın bu yolda atılacak önemli bir adım olduğunu düşünüyoruz.

b) Yurtdışında sığınaklar ve iki sığınak örneği:

Dayağa karşı mücadele ve kadının dayaktan korunması için alınan önlemler arasında, kısa vadede başvurulan en yaygın çözüm sığınaklar. Bunlara dünyanın her yanında rastlıyoruz. Bu durum "batı ülkelerinde dayak yok" gibi yaygın bir kanının tersine bu ülkelerde de dayak olayının üstelik yaygın bir biçimde varlığını gösteriyor. Türkiye ile batı ülkeleri arasında farklılıklar var ancak bu farklılık, kadınların dayak yeyip yemediklerinde değil, dayağa karşı verdikleri mücadelede ve elde ettikleri kazanımlarda ortaya çıkan bir fark.

Bugün birçok ülkede, özellikle İngiltere, İrlanda, İsveç, Hollanda, Almanya, İskandinav ülkeleri, Fransa, Kanada, Avustralya, ABD, İspanya, İtalya, Yunanistan, Filipinler ve Latin Amerika ülkelerinde, dövülen ya da zor durumdaki kadınlar için sığınaklar var ve sayıları gün geçtikçe artmakta. Bu sığınaklar her ülkede değişik biçimler alabiliyor. Kadınların girişimiyle kurulan bağımsız, başıbaşa dayalı, gönüllülerin dönüşümlü olarak çalıştıkları sığınakların yanısıra, kiliselerin, belediye gibi mahalli yada bölgesel idare birimlerinin ve devletin desteğiyle kurulup işletilen yarı-özerk ya da resmi sığınaklar da var.

Biz, bu çeşitli sığınaklardan iki farklı işleyiş modeline dayanan Zürih Kadınevi (İsviçre) ile Vasteras Bütün Kadınlar Evi (İsveç) örnekleri üzerinde biraz daha ayrıntıya inerek duracağız.

Zürih Kadınevi:

Nisan 1977'de, bir grup kadın "Kötü Muamele Gören Kadınları Koruma Derneği" kuruyorlar. Bildiriler, gazetelere yazılar yazıyor, ayrıca avukat ve doktorlara, sosyal sorunlarla ilgili bürolara, dövülen kadınlara yardımcı olmak için, bu kadınlarla ilgili soruların olduğu anket kağıtları hazırlayıp dağıtıyor ve bir danışma bürosu açmak için mali kampanya başlatıyorlar. Firmalara, kiliselere, Migros'a ve bankalara gönderdikleri yazılarla parasal destek alıyorlar. 1978'de, dövülen kadınların başvuracağı "Danışma Bürosu"nu kuruyorlar. Bir süre sonra başvurulardan, bu kadınların bir eve ihtiyacı olduğu ortaya çıkıyor. Yeni bir ev bulunup kiralanması, en az dört kadının yarı-zamanlı olarak çalışması ve ücretlerinin ödenmesi gibi giderler için paraya ihtiyaç duyuluyor. Şehir ve kantondaki resmi yetkililerden her yıl düzenli ödeme sözü alıyorlar ve 1 Şubat 1979'da geniş bir bahçe içerisinde bir ev kiralyorlar. 7 kadının %60 kapasiteyle hizmet verdiği bu evde kadınlar geçici sürelerle barınabiliyorlar. 2-3 gün kalandan 6 aya kadar kalan olabiliyor. Evde kalışı belli bir süreyle sınırlandırmıyorlar. Çalışmalar yalnızca kadınlarla yapılıyor.

Zürih Kadınevi'nin 1984'de yapılan bir araştırmaya göre istatistiki gelişmesi şöyle olmuş:

Beş yılda 700 kadın ve 600 çocuk barınmış, yani eve yılda yaklaşık 150 kadar kadın ve 143 çocuk sığınmış. Günde ortalama 8 kadın ve 7 çocuk bu evde kalmıştır. Kalış süresi yüzdeleri ise şöyledir:

1 Gün :%21	16-30 Gün :%11
2-5 Gün :%21	31-60 Gün :%11
6-15 Gün :%27	61-90 Gün :% 5
	91 ve üstü :% 4

Vasteras Bütün Kadınlarevi:

Stockholm civarında küçük bir kasabadaki kadınevi-

nin kuruluşu, 1979'da kadın kültür haftalarının düzenlenmesi ile başlamış. Sergiler, konferanslar vb. ile başlayan bu toplantılar sırasında kaynaşan kadınlar bir dernek kurmaya karar vermişler. 1979'un ilk baharında ilk toplantılarını yapıp, sonbaharda derneği kurmuşlar. Daha sonra "Boş Zamanları Değerlendirme Müdürlüğü'ne başvurup bir lokal istemişler. Derneğin tüzüğünün en önemli maddesi, siyasal parti ve dinsel etkilere bağımsız olduklarına dair olanı.

Belediyeden para bulup kentin orta yerinde herkesin kolayca ulaşabileceği bir mekan tutmuşlar. Burası hiç kimsenin oturmak istemediği eski ve kötü bir binaymış. Derneği kurarken amaçları bir sığınak açmak olan kadınlar, genişlemek için başka kadınlarla ilişki kurmuşlar, onlara lokallerini açmışlar, böylece değişik ilgi gruplarından kadınlar tarafından tanınmışlar.

Belediye'den daha çok yardım isteyip 2. bir daire tutarak, orayı da sığınak olarak kullanmaya başlamışlar (1982). Bu yer 2 oda bir mutfak imiş. Ancak, 1. yerdan 2. yere yiyecek vb. taşımak, oradaki kadınların hatırını sormak için uğramak, haberleşmek, iki dairenin arası uzak olduğu için zormuş.

Evde çalışmak üzere başvuran kadınları önce kendi aralarında bir kursa tabi tutuyorlar ve "Kadına atılan dayığa karşı mücadele yöntemleri"ni okuyorlarmış.

1985'te bina yıkılacağı için belediyeden başka yer istemişler. Belediye vermek istemeyince çalışmalarını durduracaklarını söylemişler. O zaman belediye şu anda içinde buldukları evi vermiş. Ancak ev çok kötü durumdaymış. Belediye evin çevresini ve dışını, kadınlar içini temizleyip onarmışlar.

Ev, bahçe içinde, iki katlı. Üst katta üç yatak odası, çocuk odası, oturma odası ve banyo var. Yataklar geniş, üç katlı, çamdan yapılmış ranzalardan oluşuyor. Çocuk odasında oyuncaklar var. Mutfakta kap-kaçak ve

fırın bulunuyor. Üst katın kapısı kilitli ve eve hiç bir yabancıyı sokmuyorlar. Alt katta bir idare odası, mut-fak, salon var. Bir de çamaşırhane bulunuyor.

Evde sürekli bir nöbetçi mevcut. Sürekli çalışacak kişi-ye ödenecek maaşı dernek sağlayamazsa % 90'ını Çalışma Bakanlığı ödemekteymiş. Kadınlar için bir de di-kiş kursu açmışlar. Okuma-yazma bilmeyenlere oku-ma-yazma öğretiyorlar.

c) Bugüne dek Dayanışma Ağlarımıza Acil barınma talebiyle başvurulardan birkaç örnek:

Dayağa Karşı Kadın Dayanışması Kampanyası'na baş-vuran çok sayıda kadının en acil talebi barınabileceği bir yer oluyor. İki yıl boyunca çeşitli tarihlerde bize başvuran kadınlardan bazılarının aşağıda verilen kısa öyküleri bu durumu açıkça gösteriyor.

- Bir kadın dergisine verdiğimiz ilan üzerine bizi tele-fonla arayan Necla, kocasının kendisini sürekli dövdü-ğünü, uyuşturucuya alıştırdığını, ayrılmak istediğini fakat gidecek yeri olmadığını söyledi. Ailesi ile de ilişki-leri kopan Necla, bizden acil olarak kendisini barındır-mamızı istedi. Tedavi olmak istediğini de belirten Necla, 6-7 aylık bir barındırma sonucu kendisini topar-layabileceğini, kendisine bir yaşam kurabileceğini söy-ledi. Necla'ya birkaç gün dışında onu uzun bir süre ba-rındıramayacağımızı söylemek zorunda kaldık.

- 10 yıllık evli, 2 çocuk annesi, kocası elektrik mühen-disi, kendisi de eski Latince hocası olan Fatma bizi aradığında tam bir çöküntü içindeydi. Evlendiklerin-den bu yana süren kocasının hakaret, küfür ve dayak-larının son bir yıldır dayanılmaz hal aldığını, artık iş-kenceye dönüştüğünü, sık sık balkon camından aşağı-ya sarkıtılarak ölümle tehdit edildiğini söyledi. Birkaç defa ailesinin yanına gittiğini, fakat toplumdaki genel geçer anlayış yüzünden geri dönmek zorunda kaldığı-nı belirterek bizden kendisinin ve çocuklarının barına-

bileceği bir yer talebinde bulundu.

- Birkaç yıl önce tanımadığı bir adamla evlendirilerek Almanya'ya gönderilen Ayşe ise, birçok defa kocasından dayak yiyerek Almanya'daki kadınevlerinde kalmış. Kocasının başka kadınlarla ilişkisi olduğunu öğrenince de Türkiye'ye ailesinin yanına dönmüş. Çok tutucu olan aile, kadının boşanma isteğine karşı çıkmış ve geri dönmesini istemişler. Ayşe direnince de bu kez en ufak bir şeyi bahane edip hırpalamaya başlamışlar. Bize başvurduğunda, ağabeyi tarafından demirle dövülmüş olarak, bütün vücudu inanılmaz derecede yaralarla doluydu. Komşulara sığınan ve halen çeşitli yerlerde barınmaya çalışan Ayşe'ye, doktor ve avukat sağlama ve dayanışma duygularımız dışında verebileceğimiz fazla bir şey olmadı.

- İlk kocasından dayak yüzünden ayrılıp ikinci evliliğini yapan ve bu kez kayışla dövme, boğazını sıkma, yumrukla dudaklarını patlatma, vücuda soğuk su sıkma, çırılçıplak balkonda sabaha kadar bekletme gibi işkencelere maruz kalan İnci'yi ise ancak 15 gün barındırabildik. Barınma konusunda güvence veremediğimiz İnci tekrar kocasına dönmek zorunda kaldı.

- Kampanyanın başladığı ilk günlerde bizleri bulan Gül, kocasının en ufak bir şeyi bahane ederek kendisini dövdüğünü, artık tahammülü kalmadığını belirterek kendisine destek olunmasını istediğinde onunla konuşmak üzere evine gittik. İki çocuk annesi olan Gül evi terketmek istemediğini ama kocasından ayrılmak istediğini, fakat evde yalnız kalamadığını söyleyince, bir grup olarak evinde bir süre kaldık. Bir avukat arkadaşımızın yardımıyla kocasıyla defalarca konuşulmasına rağmen dayak olayı devam edince Gül evi terketmek zorunda kaldı. Halen geçici sürelerle çeşitli yerlerde barınmaya çalışan Gül'ün bu durumu ruh sağlığını çok olumsuz yönde etkiledi. Ayakta kalabilmek için olmadık sıkıntılara ve acılara katlanan

Gül'ün, çocuklarıyla birlikte bir süre kafasını dinleyebileceği bir yeri olsaydı, bu süreci çok daha sancısız atlatabilir, kendine yeni bir yaşam kurarken daha az yıpranırdı.

Öykülerini aktardığımız ve aktaramadığımız kadınların bazılarıyla ilişkilerimiz halen sürüyor. Bazılarıyla ise, daha ilk başvuruda, yerine getiremediğimiz barındırma talebi yüzünden kopmuş durumda.

d) Kadın Sığınağı'nı kurarken önem verdiğimiz noktalar:

Çeşitli yurtdışı sığınak örneklerini ve Dayaña Karşı Kadın Dayanışması Kampanyası olarak edindiğimiz deneyleri gözönünde bulundurarak sığınığın kuruluşuna aşağıdaki noktaların yön vermesi gerektiğini düşünüyoruz:

1- Kadın Sığınağı'nın işletilmesinden yalnızca kadınlar sorumlu olacaktır.

Kurmak istediğimiz sığınak herhangi bir ticari işletmeden ya da devlet memurları eliyle yürütülecek bir devlet dairesinden farklı. Dünyada çeşitli örneklerini incelediğimiz Kadınevleri, sığınan kadınların kısa ve uzun vadeli gereksinimleri açısından "bakım" ve "yardım"ın ötesinde bir "kadın dayanışması"nı gerektiriyor. Amacımız, canını ve zihinsel sağlığını kurtarmak için kaçan kadın ve çocukları yalnızca aç kalmaktan kurtaracak bir huzurevi açmak değil. Çeşitli nedenlerle dayaña ve şiddete maruz kalmış kadınlara böyle davranışlarla bir daha karşılaşmamaları için, başka kadınlarla sorunlarını paylaşma, mümkünse el becerilerini değerlendirip meslek edinerek ya da mesleğini uygulayarak kendi yaşamını sürdürme ve özgüvenini kazanma konusunda destek olmak. Kısacası kadınlar ne yapmak istediklerine karar verirken onlara sıcak ve dektekleyici bir ortam sağlamak.

Kadınların bu olanağı bulabilecekleri yer, yine kadın-

ların oluşturduğu ve yürüttüğü Dayağa Karşı Dayanışma kampanyası olacaktır. Dayak yiyen kadınların sorunlarını ve bu sorunların çözümü için ne gibi yollar izlemesi gerektiğini en iyi kadınlar bilir. Kadınlar dayak yemekten kurtulacaklarsa, bu kendi mücadeleleriyle olacaktır.

2- Sığınak ve Belediye

Çok sayıda kadının emek, para ve başka maddi katkılarıyla yürüyen Kampanyamızın olanakları, dövülen kadınlara bugüne kadar çeşitli açılardan (tıbbi destek, hukuki danışma, geçici barındırma, manevi destek) destek vermeyi mümkün kıldı. Ancak kadınların belli sürelerle kalabilecekleri, korunması sağlanmış bir Kadın Sığınağı kurmaya tek başına kendi olanaklarımız elvermemekte. Özellikle bunun için gerekli binanın kiralanması veya satın alınması bizim için çok yüklü bir maliyet.

Bu nedenle, birçok ülkede örneklerini gördüğümüz gibi, sığınak için gerekli binanın tahsisini belediyeden talep ettik. Kentte yaşayanların günlük yaşamlarını sürdürebilmelerini sağlayacak hizmetleri sunmak üzere kurulan belediyelerin bu tür girişimlere destek olmasının tanım gereği olduğunu düşünüyoruz. İşte bu yüzden belediyeler, bundan sonra da olabilecek kadın sığınaklarını, belediyeye ait bir kuruluş olarak kendi bünyesinde kurmak yerine bu konuyla ilgili mücadeleyi başlatmış olan grup ve kuruluşlara destek olmaya yönelmelidir. Kanımızca, belediye yönetimlerinin ve başka resmi kuruluşların farklı anlayışlara sahip olmasının yaratabileceği sorunlara karşı Sığınakların varlığı, ancak bağımsız bir yapıyla korunabilir.

Kampanyamızın Kurmayı amaçladığı Kadın Sığınağı'na Belediye'nin katkıları birkaç türlü olabilir: Bunların başında, içinde kadınların ve çocuklarının barınabileceği odalar, yemekhane, kreş bulunan en az üç katlı

(veya bodrum ve iki katlı) mümkünse bahçe içinde bir **bina** gelmekte. İkinci olarak bu binanın, kadınlara şiddet uygulamış olan kişilerden gelebilecek olası saldırılara karşı belediye zabıtasınca **korunması** zorunlu. Bunların yanısıra söz konusu evin tanıtımı için belediyenin sağlayacağı ilan ve **tanıtım** olanakları da önemli.

3- Kadın Sığınağı Vakfı

Kadın sığınağını oluşturmak ve işletmek amacıyla bir vakıf kuracağız.

Bu vakfın, sığınanın genel giderlerini karşılayacak duruma gelmesi gerekiyor. Bu nedenle vereceğiniz destek çok önemli. Bizlerle ilişkiye geçmenizi ve katkılarınızı bekliyoruz.

4- Sığınak bütün kadınlarındır.

Sığınak'ta yalnız, dayak ve benzeri şiddet uygulamalarıyla karşılaşmış kadınlar ile küçük yaşta çocukları barınabilecekler. Başvuran kadınlar arasında dil, din, milliyet ve siyasi görüş farkına göre hiçbir ayırım yapılmayacak. Örneğin, yukarıda örneği verilen Ayşe gibi Almanya'dan dönüş yapan ya da turist olarak geçici bir süre Türkiye'de bulunduğu sırada saldırıya uğrayan yabancı kadınlar da sığınakta barınabilecek. Evin içinde bütün hizmetler için yalnızca kadınlar görev alacaklar.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

-SİĞİNAGIN İÇ İŞLEYİŞİ

Karşılaştığı şiddet nedeniyle evini terkeden bir kadının durumu birçok açıdan güçlükler taşıyor. Yaşanan ruhsal-fiziksel çöküntü, çocukların nasıl bakılacağı düşüncesi, gelecek korkusu bu güçlüklerden bazıları.

Doğal ki sığınağa geliş de, kadınların yaşamında zor ve çelişkili anlardan birisi olacak. Ancak bu noktada sığınmaevi salt fiziki yara-berelerin onarıldığı hastane benzeri bir bakım yeri olmayıp, kadınların özellikle dayanışma duygusunu hissederek, ortak kadınlık durumlarını farkedebilecekleri bir yer olarak önem taşıyor.

İncelediğimiz yurtdışı örneklerinde de sığınaklar, kadın dayanışmasının en yoğun olarak yaşandığı yerler. Bu bağlamda bizler, kadınların sığınakta geçici olarak barındırılmaları ve sonrası için iş bulmaları ne kadar önemli ise, kadın olarak ortak sorunlar yaşadığımızı farkederek ve dayanışmayı hissederek gelecekle için de güven duymaları o denli önemlidir, diyoruz. Bunu sağlamak, kadınevini otel, yurt, bakımevi gibi soğuk ve resmi bir kuruluş havasında olmamasıyla mümkün. Bunun için evde sürekli bulunacak bir veya birkaç kadının yanısıra kampanyamızda yer almış çok sayıda kadının ve bundan sonra katılmak isteyen başka kadınların da, gönüllülük esasına göre dönüşümlü olarak sorumluluk aldığı bir iç işleyiş düzeni kurmayı düşünüyoruz. İşleyişte, deneyimlerimizi elden geldiğince birbirimize aktarırken, kadınlara ileride yapacakları işler için de destek olmaya çalışacağız. Ayrıca, mesleki uzmanlıklara sahip kadınlar da (doktor, avukat, psikiyatr, psikolog) psikolojik rehberlik, hukuki sorunların çözümü gibi konularda işleyişimizde yer alacaklar.

-SİĞİNAKTA SUNMAYI AMAÇLADIĞIMIZ HİZMETLER

a) Kadınlarla Bilinç Yükseltme Toplantıları

Şiddete karşı kendimizi savunmanın yollarından belki de ilki, dayağı suçumuzmuş gibi tek başına yaşamamıza neden olan bilincin değiştirilmesi.

Bu nedenle, kadınları içinde buldukları yalnızlıktan kurtaracak, ve hayatlarını değiştirmek için gereken özgüveni kazandıracak Bilinç Yükseltme Toplantıları özellikle önemli. İçtenlik, yakınlık ve güven temeline dayanan böyle bir grup içinde kadınlar, kişisel korku ve sorunlarını belki de hayatlarında ilk kez açıp, tartışabilecekler. Çünkü bu ortamda kadınlar, sorunların yalnızca kendilerine özgü olmadığını, pek çok kadının benzer şeyler yaşadığını görerek, kendilerini suçlamayı bir kenara bırakıp, sorunlarının gerçek nedenlerini arayabilecekler ve bunların çözümünde kendi bakış açılarını üreterek, hayatlarını değiştirmek için mücadele edebilecekler. Bu grup toplantılarından amaçlanan, tek tek kadınların ne yapacağına karar vermek değil, herkesin kendi seçimini yapmasına elden geldiğince yardımcı olmak.

b) Kendini Savunma Kursları

Biz kadınlar, çocukluğumuzdan itibaren uysal, boyun eğen olmaya yönlendiriliyor ve böylelikle olabilecek herhangi bir saldırıya nasıl karşı koyabileceğimizi bilemiyoruz. Daha en baştan, erkeklerden zayıf ve güçsüz olduğumuz öğretiliyor bizlere. Oysa birçok kadının, kendilerinden daha çelimsiz erkeklerden dayak yiyor olması, bunun fiziksel zayıflık ve güçsüzlükten değil, açıkça bir iktidar ilişkisinden kaynaklandığını göstermekte. Ancak, bedenlerimize güvenmeyi ve kendimizi savunmayı öğrendiğimiz zaman bunun pratik yararlarının, yanısıra önemli ruhsal dönüşümler de sağlayacağını düşünüyoruz.

Bu nedenle, Sığınak'ta yer alacak kendini savunma kursları ayrıca önem taşıyor.

c) -İlk sağlık yardımları

-Psikolojik Rehberlik

-Şiddete maruz kalındığı zaman ne gibi yasal haklarımızın olduğu, nerelere başvurulabileceği gibi konularla birlikte, gereken tüm pratik hukuk bilgilerinin verilmesi de, Sığınak işleyişi içinde kadınlara sunulacak hizmetlerden bazıları.

d) Dışa Yönelik Çalışmalar

Şiddete maruz kalan bir kadın, karşılaştığı saldırıdan sonra belki de tüm gücünü toplayarak başvurabildiği yerlerde de (karakol, savcılık, doktor, avukat vb.) türlü yıldırıcı zorluklarla karşılaşılıyor. Örneğin dayak yemiş ve şikayette bulunmak isteyen kadın, karakolda, haksız yere! dayak yediğini anlatmak zorunda kalabiliyor ya da "kocandır, evine dön" sözlerine muhatap oluyor. Tecavüze uğrayan bir kadın, örselenen bedenine ve ruhsal durumuna rağmen, karşısına çıkan görevlilere yaşadıklarını tekrar tekrar anlatmak, hatta bunun bir tecavüz olduğunu ispat etmek zorunda bırakılıyor. Şiddetin ve dayağın bu denli yaygın ve meşru olmasının doğal sonucu olan bu örnekler de, dolayısıyla saymakla bitmiyor.

Bu nedenle, şiddete maruz kalan kadınlarla meslekleri gereği yüzyüze gelen grupların, kesinlikle kadınlardan oluşan ayrı birimler halinde örgütlenmesi gerekir. Ancak bu şekilde, kadınların gerçek anlamda yaşadıklarını ifade edebilmeleri ve daha fazla örselenmemeleri mümkün olabilir. Olması gerekenin yanısıra, bugünden başlayarak, saldırıya uğrayan kadınlara muhatap olacak bu gruplarla (polis, doktor, avukat, savcı, hemşire vb.) topluca konferanslar şeklinde çalışabileceği gibi, kadınların psikolojik durumlarını açıklayan, onlara nasıl yaklaşılması, nasıl soru sorulması, nasıl davra-

nılması gerektiği gibi konularda, bu gruplara yönelik kısa yayınlarda yapılması gerekenler arasında.

Ayrıca, dayak yemiş (ya da tecavüze uğramış) kadınların tanıklıkları ve başka etkili yollarla, şiddet kullananların teşhir edilmesine çalışılacak.

e) Mesleki Rehberlik

Sığınmaevi, şiddete maruz kalmış kadınlara, tanımı gereği geçici çözümler sunabilecek. Sonrasın da hedeflediğimiz ise sığınağa gelen kadınların, hayatlarını kimseye muhtaç olmayacak biçimde yeniden kurabilmeleri için bütün olanakların seferber edilmesi.

Sığınakta kalan kadınların bir bölümü, baba ya da koca evine dönmek istemeyecek ve kendini bu ortamdan kurtarmanın yollarını araştırarak yardım isteyecektir. Kadınların hayatlarını kazanabilmeleri için, beceri, yetenek ve gelecekle ilgili düşüncelerine göre, meslek eğitimiyle takviye edilmelerine destek olmak istiyoruz. Bunun için mesleki rehberlik'te kadınevi'nde yer almasını istediğimiz hizmetler arasında. (daha ilerde bu hizmetin sığınakta kalmayan ama durumlarını bağımsızlaştırmak isteyen kadınlara da açık tutulması düşünülebilir). Mesleki rehberlik, hemen iş bulmaktan, meslek değiştirmek için kurs görme önerisine kadar geniş bir hizmet olarak düşünülüyor.

Mesleki rehberliğin bir uzantısı olan mesleki eğitim ise, çoğu çocuk yetiştirmek için mesleğinden uzaklaşmış, artık iyi bir ücret alamayacak durumdaki kadınların bilgilerini tazelemek, yeni bilgiler ya da yeni bir meslek edinmelerine destek olmak amacını taşıyor. Bunun için ilk aşamada Kadınevi'nin bünyesi dışında zaten varolan mesleki eğitim kurslarıyla anlaşılıp, burs imkanı yaratmakla yetinilebilir. Zamanla kurulacak ilişkiler sayesinde kadınların -eğer isterlerse- iyi ücret getiren teknik işlere (bilgisayar programcılığı gibi) yönelmeleri için gereken olanakların Sığınak bünyesinde sağlanması yoluna gidilebilir.

Ayrıca Sığınma Evi'nin orta vadede, kadınlar için iş olanağı yaratmak üzere işyeri kuracak hale gelmesi de hedeflerimiz arasında. Mesleki rehberlikle buluna-

cak işlerin yelpazesi daha geniş olmakla birlikte, Kadınevi'nin, kendi işyerini (yerlerini) kurmasının yararı açıktır düşüncesindeyiz. Kadınevi'nin maddi açıdan bağımsız olması ve belli bir süre sonra bağış gerektirmeyecek bir yapıya dönüşmesi de buna bağılı.

Nihayet, iş ve meslek kazanmakta tüm sorunları çözmüyor. En yüksek maaşlar dışında, bugünkü ücretlerle, kadınların tek başına ev tutabilmeleri mümkün değil. Bu durumda, bir evi paylaşmak, şiddetten kaçan kadınların, gerisin geriye ve çaresiz olarak baba ya da koca evine dönmemeleri için, önerilebilecek çözüm yollarından birisi: Kadınların sığınakta, benzer sorunları yaşayan başka kadınlarla tanışmalarında bunu kolaylaştıracağını düşünüyoruz.

Gerçekleşmesini istediğimiz en önemli nokta; saldırıya uğradığı ortamdaki uzaklaşmak için sığınağa gelen kadınların, gerek burada kaldıkları sürede, gerekse ayrıldıktan sonra işleyiş içinde gönüllü olarak yer almaları ve daşanışmamızı, mücadelemizi birlikte sürdürebilmek.

Özetleyerek tanıtmaya çalıştığımız sığınak projesini noktalarken dayanışma çağrımızı bir kez daha yineliyoruz.

**BİZE YAZIN!
ARAYIN!
DESTEK OLUN!**

Geçici telefon ve adreslerimiz:

159 16 28

148 86 83

Çrş :16.00-19.00
Ç.tesi :12.00-17.00

Çrş :19.00-21.00
Ç.tesi :12.00-17.00

Barbaros Bul.
Hüsnü Sayman sok. 12/3
Beşiktaş - İstanbul

Türkbeyi sok. 33/1
Pembe apt.
Pangaltı - İstanbul

Aldığınız kitap kadın sığınağı ve vakfın kuruluşu'na destek olacak.